עם א מיי׳ פי״ד מהל׳

מי רנו סעיף ד:

פ ב מיי׳ פ״ט מהלכות

קמג שם טומ"ע יייד ס" רגל מעיף י: פב ד ה מיי שם הלי ח ממג שם טומ"ע יייד סי רג מעיף ד: פג ו מיי שם הל' ז טוש"ע

בס סעיף ג:

פר ז מיי שם הלי ה ממנ

עם עוש"ע י"ד סי" רמט סעיף ב: פה ח מיי' שם פ"י הל' ו

שם פעיף ה:

סמג עשיו הסב טוש"ע

מתנות עניים הל' יא סמג מתנות עניים הלי יה סת עשין קסב טוש"ע י"ד סי רנו סעיף ב: בא ג מיי שם פ"ז הלי סמג שם טוש"ע י"י

זכירה הלכה יא חמנ

ל) וברכות ד: וש"נו. ב) בכל הספרים מדויקים כתיב פרום ולכאורה היא פליאה ולריכין נה: ד"ה מעבירים כחיב ועיין במהרש"א בח"א שעמד על פליאה זו ונכנס לשנות בדוחק בשינוי הגירסא קלת שלא בשינוי הגירסא פרוש בשי"ן במקומו ד"ה הלא פרוש בשי"ן כתיב], ג) פאה פ״ח מ״ו שבת קיח., ד) [תוספ׳ פאה פ״ד],

תורה אור השלם

ה) נ״ל אמר מר עוקבא כו׳, ו) ס״ל לפרוסה. רש״ל.

וֹ וְלֹא יְחַשְׁבוּ אֶת הָאֲנְשִׁים אֲשֶׁר יִהְנוּ אֶת הַכֶּסֶף עַל יָדָם לְתֵת לְעשֵׁי הַמְּלְאַכָּה בי באמנה הם עשים:

מיכים ביב טו 2 וַיְהִי בְּרָאוֹתָם בִּי רַב הַבֶּסֶף בְּאָרוֹן וַיַּעֵל ספֵּר הַמֶּלֶף וְהַבֹּהֵן הַגְּדוֹל וַיְּצָרוּ וימנו את הכסף הנמצא יַּהְשֶׁרְ יְּתְּרְ יְּתְּבְּרְ יִינְּיְבֶּרְ יִנְיְּבְּרְ יִנְיִּבְּרְ מְלְבְעבּ לְחְמֶךְ 3 הֲלֹוֹא פָרֹס לְרָעַב לְחְמֶךְ רָעֲנִיִּים מְרוּדִים תְּבִיא בְּיִת בִּי תְרְאָה עָרם וְבִּסִּיתוֹ וּמִבְּשְׂרְךְּ לֹא תִתְעַלְם:

יהעמדנו עלִינוּ מְצְוֹת 4 לְתַת עֲלֵינוּ שְׁלְשִׁית הַשְּׁקֶל בָּשָנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהַינוּ: נחמיה י לג אֱלֹהַינוּ: הַיָּה מֵעֵשֵּׂה הַצְּדְקָה 5 וֹהַיָּה מֵעֵשֵּׂה הַצְּדְקָה שְׁלוֹם וַעֲבֹדֵת הַצְּדְקְה הַשְׁקַט וָבָטַח עַד עוֹלְם: ישעיהו לב יז

ישעיהו נח ז

ישעיוו לבין הַתַּחַת הַנְּרוֹשֶׁת אָבִיא זְהָבּ וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא כָּסֶף ותחת העצים נחשת ותחת בַּרְזֶל וְשַׂמְתִּי שָׁלוֹם וְנֹגְשַׂיִךְ ישעיהו סיז

הגהות הב"ח

 (b) גמ' הנהו טבחי כל"ל וחיבת בי תרי נמחק: (ב) שם לימות אמר ליה והא תניא אם היה: (ג) רש"י ד"ה שאין ראיה וכו' הנותנים שאין ראיה וכו' הנותנים לעושי המלאכה כל"ל ותיבת לבם נתחק: ד"ה עולא וכרי שגרם לר לד הי"ה עולא וכרי שגרם לר לד הי"ה עולא להתבזות כדלקמן: לשים החתבות ההקום (ה) תום' ד"ה אין פוחתין וכר ואחת למחר כשילך דכי אזיל לאו: (ו) ד"ה שבת וכרי בלהרים כי אותן: (1) ד"ה לא וכו' לתת לו מן הקופה כ"ש שגם אחרים כל"ל ותיבות היינו כדי סעודה נמחק:

להטותה מדרך שאר נשים כדלקמן:

מוסף רש"י

לעני העובר ממקום למקום. שאינו לן בלילה אללס (שבת קית.). מככר. סאין בסלע. כשהשער ד' סאין בסלע, והפונדיון אחד מי"ב בדינר, דהוא אחד ממ"ח בסלע ושיערו לו סיום והלילה (שם).

מוסף תוספות

א. עד הלילה שיתנו פרנסת לינה. מוספות ב. ב... הרא"ש שנת קיח. ב. לכך נותנין לו שנים שיאכל נותנין לו שנים שיאכל אחת מיד ואחת בלילה במקום שיהיה ואחת להוליך עמו למחר. תוס׳ שנת קית. ג. דכשבא בע"ש לעת האוכל נותנים לו מזון ב' סעודות כמו לשבות ימים ואם בא לשבות שם מוסיפים לו עוד ג' סעודות. תוס' שנת קית. T. שאין לו מה לאכול. תוס׳ הרח״ש שנת

ואסני. מתנה עם הלצור לחלקם לכל הצא: דכל דאסי. לתת ואע"פ שאין ראיה לדבר זבר לדבר. ראיה גמורה אינה דשאני מעות לקופה: עניינא. תנאי: למשריה. עור הבהמה: לאו כל כמינייהו דמסנו. אלא בפניו: אין מהשבין. לומר היכן נתתם מעות שגביתם: שחין רחיה לדבר. דלח בגבחי לדקה כתיב חלח בגיוברי

הקדש הנותנים (ג) לבם לעושי המלאכה שהפועלים מרובין למלאכות ואתני עלה איהו נמי עבד חד כיסא ואתני הרבה לגודרין ולחולבי האבן לכתפים עלה רב אשי אמר אנא אתנויי נמי לא ולחמרים ולקנות עלים ואבני מחלב צריכנא דכל דקא אתי אדעתא דידי אתי וא״א לעמוד על החשבון כדאמרינן ולמאן דבעינא יהיבנא ליה הנהו 6 בי תרי בעלמא (שבועות דף מה.) בעל הבית מבחי דעבדי עניינא בהדי הדדי דכל מאז טרוד בפועליו הוא ואינשי: יצור דעביד ביומא דחבריה נקרעוה למשכיה אזל וימנה. הכסף שהוא מוסר בידו ואע"פ חד מנייהו עבד ביומא דחבריה קרעו למשכיה שאינו בא עמו לחשבון לאחר מכאן אתו לקמיה דרבא חייבינהו רבא לשלומי יצור וימנה שנאמר ויצורו וימנו וגו' והדר ונתנו את הכסף המתוכן המנוי איתיביה רב יימר בר שלמיא לרבא ולהסיע על ידי עושי המלחכה וגו': בודקין על קיצתם לא אהדר ליה רבא אמר רב פפא למזונות. אם בא עני ואמר פרנסוני שפיר עבר דלא אהדר ליה מידי "ה"מ היכא בודקין שלא יהיה רמאי: ואין בודקין דליכא אדם חשוב אבל היכא דאיכא אדם לכסות. בא ערום ואמר כסוני חשוב לאו כל כמינייהו דמתנו ת"ר יאין לוקחין כסות מיד: פרוש. דרוש מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה ולא בהקדש וחחור תחלה: לכשיראה לך. שחינו רמאי: מככר בפונדיון. ככר הלקוח עם הגוברין ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר בפונדיון כשלוקחין ארבע סאין חטין לדבר שנאמר יולא יחשבו את האנשים בסלע ומגיע לפונדיון חלי קב שהסלע אשר יתנו את הכסף על ידם לתת לעושי מ״ח פונדיונין וארבע סאין מ״ח המלאכה כי באמונה הם עושים א"ר אלעזר חלאי קבין והחנוני שהוא טוחן אע"פ שיש לו לאדם גזבר נאמן בתוך ביתו ואופה ומוכר בשוק משתכר מחלה יצור וימנה שנאמר יויצורו וימנו אמר רב הרי שנותן ככר של רובע הקב הונא בודקין למזונות ואין בודקין לכסות בפונדיון: לן. בלילה: פרנסת אי בעית אימא קרא ואי בעית אימא סברא 6 לינה. לרכי לינה: בי סדיא. כר לתת מרחשותיו: אין נוקקין לו. אב"א סברא האי קא מבזי והאי לא קא מבזי אי בעית אימא קרא יהלא יפרוש לרעב לתת מעות מן הקופה אחרי שלמד לחזר על הפתחים דיו בכך: ולא לחמך בשי"ן כתיב פרוש והדר הב ליה והתם אודקיק ליה. אפי׳ יי לפרנקה: כתיב בכי תראה ערום וכסיתו כי תראה מעשה הלדקה. טורח המעשים את לאלתר וְרב יהודה אמר יבודקין לכסות ואין חבריהם מדלא כתיב והיתה הלדקה בודקין למזונות אי בעית אימא סברא ואי שלום: זכה. למזל טוב: עניים מרודים. בעית אימא קרא אי בעית אימא סברא האי זו ממשלת רומים שלועהת תמיד הבו קמצערא ליה והאי לא קמצערא ליה אי בעית הבו שאנו לריכין: מרודים. קונפליינ"טו בלע"ז כמו אריד בשיחי (מהלים אימא קרא הכא כתיב הלא פרום לרעב עולה משגש הרחתיה (5) לחמך פרום לאלתר וכדקרינן והתם כתיב דאימיה. לרב ששת קרו ליה הכי כי תראה ערום וכסיתו כשיראה לך תניא עולל המשגש דרכי אמו שגרם (ד) כוותיה דרב יהודה אמר כסוני בודקין אחריו

פרנסוני אין בודקין מתנן התם יאין פוחתין משגם לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע לן נותנין לו פרנסת לינה מאי פרנסת לינה אמר רב פפא יפוריא ובי סדיא שבת נותניז לו מזון שלש סעודות תנא ⁷אם היה מחזיר על הפתחים אין נזקקין לו ההוא עניא דהוה מחזיר על הפתחים דאתא לקמיה דרב פפא לא מזדקיק ליה א"ל רב סמא בריה דרב ייבא לרב פפא אי מר לא מזרקיק ליה אינש אחרינא לא מזרקיק ליה לימות 🌣 ליה והא תניא אם היה עני המחזיר על הפתחים אין נזקקין לו א"ל יאין נזקקין לו למתנה מרובה אבל נזקקין לו למתנה מועמת אמר רב אםי ילעולם אל ימנע אדם עצמו [מלתת] שלישית השקל בשנה שנא' והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו ואמר רב אסי שקולה צדקה כנגד כל המצות שנאמר והעמדנו עלינו מצות וגו' מצוה אין כתיב כאן אלא מצות (סימן גדול מקדש משה) א"ר אלעזר יגדול המעשה יותר מז העושה שנאמר יוהיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם זכה הלא פרוש לרעב לחמך לא זכה ועניים מרודים תביא בית אמר להו רבא לבני מחוזא במטותא מנייכו עושו בהדי הדדי כי היכי דליהוי לכו שלמא במלכותא וא"ר אלעזר בזמן שבהמ"ק קיים אדם שוקל שקלו ומתכפר לו עכשיו שאין בהמ"ק קיים אם עושין צדקה מומב ואם לאו באין עובדי כוכבים ונומלין בזרוע ∘ואעפ"כ נחשב להן לצדקה שנא' ונוגשיך צדקה אמר רבא האי מילתא אישתעי לי עולא

התם שהיו לדיקים גמורים: אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכבר בפונדיון בו'. הכלר עולה ששה צינים דנה מהן מחלה לחנווני והוא מזון שתי סעודות כדתניא בפרק כילד

משתתפין (עירובין דף פב:) וקשה לר"י

לעזי רש"י קונפליינ"ט. יללה.

רבינו גרשום

ואתני. אם יצטרכו לעניי העיר שיהיו לעניי העיר ואם העיד שיהיו *לעניי העיד* לאו שיותירו על עניי העיר שיהיו לעניי כל אדם: דכל דאתי למיתן צדקה אדעתא דידי אתיא. כל מי שנותן לי דידי אתיא. כל מי שנותן לי על דעת כן נותן לי שאני אתנן לכל עני שארצה משום דרב אשי היה אדם גדול והיה יודע מה הוא עושה: [הנהו בי תרי טבחי]. התנו ביניהן שכל א׳ מהז ישחוט ביומו: קרעוה מוון ישווט ביומו. קונות למשכיה. דחיותא: וחייביה רבא לשלם. דמי העור שקרע: ולהסיע על קיצתן. והלא רשאיז לקנוס כל מי שעבר על תנאן: הני מילי. שעבו על ונגאן: ווני נוילי. דיכולין להתנות ולהסיע על קיצתן: היכא דליכא אדם חשוב. להתנות לפניו: אבל אי איכא אדם חשוב. ולא אתנו קמיה לאו תנאיהו תנאה ואיכא דאמר היכא דליכא אדם חשוב עביד איכא אדם חשוב נקיט ליה בדינא קמיה: אין מחשבין בצדקה עם הגבאין. מה גבו בצדקה עם הגבאין. מה גבו ומה נתנו דאין צריך לחשדן: אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר. גבי גבאי צדקה זכר לדבר ממקדש . שנא' (מ"ב כב) אך 'חשב וגר' אבל גבי גובריו של הקדש הוי ראיה גמורה: של הקדש הוי ראיה גמורה: של הקדש הוי ראיה גמורה: יצור. בעה"ב בקשר ובחותם וימנה דכתיב ויצורו וימנו כלומר אע"ג דהגזבריז היו נאמניז אף על פי כן הגזברין עצמן היו צרין ומונין: בודקין למזונות. שאם אמר עני תנו לי מזונות בודקין אחריו קודם שיתנו לו קרום שרונו לדיאם דכוא הוא שאין צריך אם לאו: ואין בודקין לכסות. שאם אין בודקין אחריו אלא נותנין מיד: פרוש כתיב. כלומר צריך אתה לידע בפירוש אם צריך ואם לאו: (פרוש) [פרוס]. לאלתר (פרוש) [פרוס] הי לו: לכשיראה לך. שהוא צריך כשתבדוק אחריו: העובר ממקום למקום. שאין לן אלא דרך עברה שקונין פונדיון כשנותנין ד' סאין בסלע דהוי ככר של חצי קב כיצד בסלע הם מ״ח יובי קב כיצו בסכע וום כי זו פונדיונות דסלע ד' דינר ודינר שש מעות ומעה ב' פונדיונות נמצא מ״ח פונדיונות בסלע וכיצד הוי חצי קב בפונדיוז דחצי קב

דבפרק כל כתבי (שבת דף קית. ושם) משמע שהוא רגילות דאיכא סעודה בהדיה דקאמר התם דכי אזיל מלווינא ליה סעודה בהדיה דכי אזיל לאו בריקן אזיל וא"כ למה נותניו לו שתי סעודות די לו בסעודה אחת א ההיא סעודה דאיכא בהדיה יאכל מיד וסעודה שנותניו לו עכשיו יוליכנו עמו ונראה לר"י דאין מחלקין תמחוי בלילה לפי שאינן יכולין להבחין למי נתנו ולמי לא נתנו וכן משמע מדהאמר לו נותנים לו פרנסת לינה ומפרש דהיינו פורים ובי חדים אבל ככר אין נותנין לו ולכך נותנין לו ב׳ סעודות שיאכל אחת בלילה ואחת למחר (ס) דכי אזיל לאו בריקן אזיל ב וטעמא דבעינן שלא ילך ריקם דאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שחין לו ולא יהא רעב כל כך אבל אין לפרש דהטעם שמא לא יגיע בין היהודים ויהא לו מה לאכול דאי חיישינן להכי היה ליתן לו שלש סעודות כי גם בלילה לא יתנו אף כשיגיע בין היהודים שחין מחלקין תמחוי בלילה ואין לומר דלעולם מחלקין ולכך נותנין שתים דחיישינן שמה לה יגיע בין היהודים שחי פעמים אי נמי לה חיישינן הלה לפעם אחת והשניה נותנין לו כדי שיהא לו פת בסלו דאם כן היכי האמר התם דמלוינו ליה סעודה אחת בהדיה ואם יש לחוש שמא לא יגיע בין היהודים היה לו ליתן שתים לכך נראה כדפרישית: שבת נותנין לו מזון שלש סעורות. פירוש בשבת בלהרים ג (ו) אותן שתי סעודות שנתן לו אתמול בערב שבת אכל ליל שבת ושבת שחרית ושלש מעודות שנותנים לו בשבת יאכל אחת בשבת בסעודה שלישית ואחת למולאי שבת ושלישית ישאר לו למחר בדרך שלא ילך ריקם ואין להאריך וקשה לרשב״א הא דמנן במסכת פאה (פ״ח מ״ז) ומייתי לה בפרק כל כתבי (שנת דף קיח. ושם) מי שיש לו מזון שתי סעודות בביתו לא יטול מן התמחוי ואמאי הא אחד יאכל מיד ואחד בלילה וא"כ כי אזיל ריקם אזיל ולריך לפרש דמזון שתי סעודות דקאמר היינו בלא אותה שיש לו לאכול מיד וא"ת שבת אמאי נותנין לו שלש סעודות והא הך מתני׳ ר״ע היא דקתני רישא כל מי שיש לו מזון י"ד סעודות לא יטול מן הקופה ופריך בפרק כל כתבי הקדש (שם) מני אי רבנו חמיסר הויין אי רבי חדהא שיתסר הויין ומשני הא מני ר"ע היא דאמר עשה שבתך חול ונראה לרשב"א דבשביל סעודת שבת אין לו להתחיל וליטול אבל בשכבר לריך ליטולד נוטל גם כדי לסעודת שבת:

לא אזדקיק ליה. רב פפא גבאי משגש לא אודקיק דיה. רב פפא גבאי משגש לא אודקיק דיה. רב פפא גבאי היה ולא נתן לו מן הקופה כדתניא אין נותנין לו מן הקופה כיון שמחזר על הפתחים וא"ל רב סמא אי מר לא אודקיק ליה לתת לו מן הקופה שהינו כדי סעודה כ"ש שגם אחרים לא יתנו לו ומסיק הא דתניא אין מקקין לו מן הקופה היינו כדי סעודה אבל דבר מועט יתנו לו: שבאבור והעמדנו עדינו מצות. ואע"ג דהאי קרא גבי בית אלהינו כמיב דהיינו בדק הבית כ"ש לדקה: אוו ממיח בי הארך ביים נסאין ביי (ניקן די מה מיח ביים המאר ביים המאר ביים המאר ביים המאר ביים המאר ביים המאר בי לקנין שהם מ״ח חצאי קבין בסלע שהוא מ״ח פונדיונות ושיערו חכמים דבהם אית ליה ב׳ סעודות א׳ לכאן וא׳ קודם שיגיע לישוב: פוריא ובי סדיא. כר וכסת: אין נזקקין לתת לו מכיס של צדקה. דהואיל ומחסר על הפתח הכל נותנין לו וא״צ ליטול מכיס של צדקה: משליש שקל. בצדקה: לעבודת אלהינו. דהיינו צדקה: מצות. הרבה משמע: 0) ועבודת [הצדקה] מעשה הוא: עכשיו באין וכרי. ודאי יתן או לעובדי כוכבים או לצדקה. אם זכה הלא פרוש לרעב שיתנהו לעניים אעפ״כ יתן לעובדי כוכבים בשביל שהיה חייב לעניים. באים [עניים] מרודים כלומר עובדי כוכבים הרודים לביתו ונטלוהו בזרוע: ונוגשיך צדקה. מה שתתן לנוגשיך: עולא. עלם

אחד כמו עול זימים! לא היה שמו עולא אלא (אחד בלי) ואחדויו:

:[רבינו מפרש דגדול המעשה נלמד מסיפא דקרא דכתיב ועבודת הלדקה וגו' ודלא כפירש"ין: